

Když se Léonce Demarez rozhodl vybudovat Archeopark Aubechies, měli ho za snílka...

O Léonce Demarezovi s jeho synem Claudem Demarezem

O Léonce Demarezovi se traduje, že zcela sám postavil Archeopark Aubechies (Archéosite d'Aubechies). Je to pravda?

Z velké části ano. Poté co v roce 1960 vytvořil muzeum v Blicquy, které v současnosti shromažďuje nálezy z téměř 50 let probíhajících regionálních výzkumů, postavil na území sousední obce Aubechies domus romana, tj. rekonstrukci galořímského obydlí objeveného v Bretani, která se měla od roku 1977 stát naším domovem.

V té době jsme na prázdniny pravidelně jezdili do jižní Francie a návštěva Archeodromu v Beaune znovu motivovala otcova budovalského ducha. Stala se podnětem, který vedl ke vzniku Archeoparku Aubechies. V roce 1983 postavil s pomocí několika přátel první rekonstrukci pocházející z laténského období.

Věci se daly do pohybu. S každým rokem přišla nová stavba. V Archeoparku opět vznikala obydlí z dávných

dob, prehistorických i protohistorických, většinou podle nálezů z regionálních archeologických výzkumů. Stále stoupající návštěvnost parku přinesla také prostředky, které umožnily postavit i rekonstrukci galořímského chrámu podle deset let starého objevu z leteckého snímkování.

Galořímské období dostalo v roce 1996 své spravedlivé místo v srdci parku. Potom přišla villa. Dlouhodobá práce (6 let), při které jsme si uvědomili, jak je zdlouhavé a obtížné budovat stavby takového rozsahu bez vnější finanční pomoci. A tak začala éra papírování, žádostí o podporu. Protože měl táta vždy jistou averzi k administrativní práci, byla vytvářením žádostí, které měly přinést nezbytné finanční prostředky pro realizaci jeho snů, pověřena Evelyne Gillet. Evropský dar (F. E. D. E. R.) a Generální komisariát cestovního ruchu nám umožnil rozšířit park, mimo jiné, o pohřebiště tvořené 16 náhrobky v měřítku 1:1, 48,5metrovou

galerii portiku, která doplnila prostor Fana, dlážděné cesty a konečně rovněž o rekonstrukci 16 m dlouhé galořímské říční lodi, jejíž originál byl nalezen v roce 1975 v Pommeroeul, na archeologické lokalitě, kterou objevil táta.

Jaká byla cesta Léonce Demarze k experimentální archeologii?

Připomínám, že můj táta byl samouk. Zájem o archeologii u něj vzbudil učitel ze základní školy a poté častý kontakt s místním archeologem Léonem Herchuéem. Celý svůj život pak usiloval o docenění regionální archeologie a prezentaci objevů a dávných technologií nejširší veřejnosti.

Od roku 1958, kdy učinil svůj první velký archeologický objev (žárové pohřebiště s 800 hroby z 1.-3. stol.), až do své smrti odkryl více než 5000 let regionálních dějin. Musíte si uvědomit, že archeologie pro něj byla především vášní, která naplňovala veškerý jeho volný čas. V profesním životě vyučoval keramiku a zahradnictví. Díky tomu znal a ovládal jednak výrobní technologie staré keramiky a také rostliny používané v dávné minulosti k barvení a koření jídel. Zajímaly ho hrnčířství, zahradnictví ... mimo vášně pro archeologickou prospekci a výzkum a také poznání pravěkých a starověkých technologií. Učil se četbou, kontakty s řemeslníky, měl výjimečnou schopnost sám tyto technologie praktikovat a byl je tak schopný zvládnout ve značně širokém spektru: zednické práce, tavbu bronzu, ražbu mincí,



■ Léonce Demarez (1933-2006)

redukci železa, kovářství, řezbářství, kamenické práce, vyčiňování kůží, tkaní atd. Při pohledu na archeologické objevy ho vždy zajímalo, jak dávní řemeslníci postupovali, a jeho otázky na toto téma, ač jednoduché, archeology často nechávaly v rozpacích a zůstávaly bez odpovědi. Právě praktické odpovědi na tyto otázky ho vedly k založení Archeoparku Aubechies, ze kterého udělal stále centrum rekonstrukce a experimentu v dávných technologiích.

I v Česku je známo, že archeologická obec Léonce Demarez respektovala. Nicméně je možné, že se v životě setkával i s odlišným pohledem archeologů na experimentální archeologii, uplatňovanou v archeoparcích. Alespoň u nás tomu tak je. Jaká je situace v Belgii?

Zahraniční archeologická obec vskutku, jak říkáte, mého otce vždy respektovala a vážila si ho. V archeologickém prostředí v Belgii tomu tak (až na několik výjimek) někdy nebylo. Během svých prvních objevů býval často



■ Léonce Demarez se představil jako univerzální experimentátor.



■ Demarezův odkaz žije – v kvalitě poznání i prezentaci archeologického experimentu (snímky z Archeoparku Aubechies; více na www.archeosite.be)

odsunut do pozice stopaře, dobrého právě tak na objevení lokalit a kopání, zatímco tehdejší titulování archeologové sklidili veškerou slávu. V té době pro něj bylo těžké se mezi archeology prosadit. Množství jeho objevů často podněcovalo žárlivost a chtivost. Když se rozhodl postavit Archeopark Aubechies, byl označen za blázna a naivního snílka. Znovu musel uplatnit svoji bojovnost, aby dokázal užitečnost projektu: umožnit všem společenským skupinám a věkovým kategoriím dohromady objevovat své dějiny a počátky jednoduchým způsobem, nikoli však méně vědeckým a pedagogickým.

Jeho snem bylo ukázat dějiny trojrozměrně, vrátit živost předmětům vystaveným ve vitrínách muzeí, předvést jejich použití, funkci a hlavně znovu je vyrábět a respektovat přitom technologie našich předků.

Myslím si, že se 75 000 návštěvníků ročně jeho snaha vyšla.

Minulý rok v srpnu při archeologických dnech jsme před vstupem do Archeoparku viděli dlouhou řadu návštěvníků. V dnešním Česku nemyslený obrázek. Je možné sledovat vývoj tohoto zájmu belgické veřejnosti?

Zájem o bádání o našem původu a dějinách v naší společnosti roste a rozvíjí se. Tato nová vlna zájmu je pro Archeopark příznivá. Aby bylo možné lépe pochopit přítomnost a rozvíjet budoucnost, je nezbytné poznat

svoji minulost. V současné společnosti je ale bohužel kultura vždy chudým příbuzným.

Jaké to bylo být dítětem v rodině experimentálního archeologa? Je to výhoda?

V první fázi to je nevýhoda, táta pohlcený svými zájmy, který často není doma. To není pro dítě ideální situace. Na druhou stranu, tím jak jste neustále obklopen archeologií, máte dvě alternativy: odvrhnutí nebo zájem. Ačkoliv jsem byl v dětství často na hranici předávkování, vybral jsem si druhou možnost. Je tedy samozřejmě evidentní, že když jsem se rozhodl pokračovat v jeho díle, znalosti, které mi předal, jsou nespornou výhodou.

Jako návštěvník spatřuji určitou příbuznost Archeoparku Aubechies např. s nizozemským Archeonem. Jedná se o galořímské lodě, pravěké stavby či římskou architekturu... Je to dáno archeologickým a historickým poutem obou zemí?

Jak jsem uvedl v odpovědi na první otázku, podnětem pro vznik Archeoparku Aubechies byl Archeon v Beaune. Je nutné si uvědomit, že v té době existovalo jen velmi málo středisek s archeologickými rekonstrukcemi.

Při realizaci svého díla se otec rovněž inspiroval archeoparkem Lejre v Dánsku. Postupně jak se náš par rozšiřoval, docházelo ke vzájemným výměnám s již existujícími či nově vznikajícími

středisky (Samara, Beynac, Rue des Vignes, Bliesbruck, Eindhoven, La Malagne a Antiquitates). I když je mezi Archeonem a Archeoparkem mnoho podobného, archeologická ani historická jednotu mezi těmito středisky nikdy nebyla.

Co se týče vědecké činnosti rozvíjené v Aubechies, je vůbec na vědu čas?

Archeopark Aubechies je nestátním nevýdělečným sdružením. Po celý rok organizuje komentované prohlídky, demonstrační akce a kurzy pro školy, které v celkové návštěvnosti představují 60 %. Jednotlivci mohou využít prohlídek s průvodcem, demonstrací a činností našich řemeslníků o víkendech.

Lze tedy uzavřít, že pedagogický aspekt převažuje.

Obytné stavby a dílny samozřejmě vycházejí z vědecké a archeologické práce (koncepce, použité materiály, sledování staveb v průběhu let, atd.).

Rovněž stavba říční lodi, tak jak jste ji mohli vidět při své návštěvě, vychází z poznatků archeologie a dalších věd. V současné době je na vodě a my sledujeme, jak reaguje na přírodní podmínky, její ovladatelnost, schopnost nést náklad, atd.

Srpnové víkendy experimentální archeologie nám umožňují vzájemně si sdělovat osobní zkušenosti, abychom lépe pochopili a ovládli technologie používané v minulosti.

ti. Tyto experimenty, podporované výsledky, jsou bohužel jen zřídka publikovány.

Publikování článku ve vědeckém časopise, knihy (jako ta o víkendů 21. a 22. srpna 2002 věnované metalurgii) nebo uskutečnění konference o starověké říční plavbě s tiskem sborníku je limitováno vedle stálého nedostatku času také financemi, které nám velmi často chybí. V srpnu 2006 jsme vydali publikaci věnovanou galořímskému okruhu v archeoparku, který je školám k dispozici od roku 2004.

Mám pocit, že se svět experimentální archeologie hodně změnil. Abych řekl pravdu, raději bych v našem Centru experimentální archeologie dělal jakoukoliv manuální práci, než plnil povinnosti manažera, které pohlcují čím dál tím více času. Jak tento problém vnímáte vy?

Zažívám zjevně stejnou situaci jako vy. Povinnosti ředitele, jehož post v současnosti zastávám, mi nechávají jen málo volného času (každou neděli v Archeoparku), abych rozvíjel řemeslné dovednosti našich předků. Navíc musím skloubit své povinnosti v Archeoparku s učitelskými, takže volna mnoho nezbyvá.

Převažující administrativní břemeno značně omezuje čas věnovaný řemeslu a experimentům, což je politováníhodné.

**Rozhovor vedli
Radomír TICHÝ
a Hana DOHNÁLKOVÁ**